

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 166/2021-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu (sudca spravodajca) a zo sudcov Ladislava Duditsa a Miroslava Duriša v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] zastúpeného advokátskou kanceláriou URBAN STEINECKER GAŠPEREC BOŠANSKÝ, s. r. o., advokátska kancelária, Havlíčkova 16, Bratislava, IČO 47 244 895, v mene ktorej koná konateľ a advokát JUDr. Ondrej Urban, MBA, proti postupu Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Csp 27/2017 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 17. augusta 2020 domáha vyslovenia porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), ako aj práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 47 Charty základných práv Európskej únie (ďalej len „charta“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Csp 27/2017 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Sťažovateľ sa žalobou podanou na okresnom súde domáha proti obchodnej spoločnosti [REDAKOVANÉ] (ďalej len „žalovaná“), zaplata sumy 4 318,73 eur s príslušenstvom (i), určenia, že zmluva o splátkovom úvere č. [REDAKOVANÉ] z 30. júla 2009 (ďalej len „zmluva“) je bezúročná a bez poplatkov (iii), určenia, že sťažovateľ nie je povinný zaplatiť žalovanej jednotlivé splátky obsiahnuté v zmluve (iv), a určenia, že zmluvné podmienky uvedené v zmluve sú ako neprijateľné podmienky neplatné (v). Spolu s podanou žalobou sa domáhal aj nariadenia

neodkladného opatrenia. Konanie o podanej žalobe sťažovateľa je vedené okresným súdom pod sp. zn. 23 Csp 27/2017.

II.

Argumentácia sťažovateľa

3. Sťažovateľ podanie ústavnej sťažnosti odôvodnil nehospodárnosťou, neefektívnosťou, nesústredenosťou a extrémnou dĺžkou súdneho konania, pretože od podania žaloby na okresnom súde (31. mája 2017), teda po vyše troch rokoch a troch mesiacoch, nebolo na súde prvej inštancie rozhodnuté vo veci samej ani len neprávoplatne a od 13. júna 2018 do 11. augusta 2020 okresný súd nekonal vo veci odvolania podaného žalovanou proti uzneseniu okresného súdu o nariadení neodkladného opatrenia.

4. Svoju argumentáciu rozširuje o konštatovanie, že za tri roky a tri mesiace trvania napadnutého konania (i) nedošlo ani k otvoreniu prvého súdneho pojednávania, t. j. obsah žaloby nebol sťažovateľom prednesený; (ii) neboli konajúcim súdom vypočuté strany sporu; (iii) okresný súd vo veci nevyslovil ani len predbežný právny názor; (iv) nebolo zo strany okresného súdu vykonané žiadne dokazovanie vo veci; (v) okresný súd vo veci nevydal žiadne (ani neprávoplatné) meritórne rozhodnutie, a preto predmetná sporová vec ani po takej dlhej dobe nebola posúdená odvolacím súdom v prípade podania odvolania proti rozhodnutiu súdu prvej inštancie; (vi) nebolo právoplatne rozhodnuté ani len o návrhu sťažovateľa ako žalobcu o nariadení neodkladného opatrenia a napokon (vii) okresný súd napriek tomu, že už 13. júna 2018 mal vo svojej dispozícii rozhodnutie odvolacieho súdu o odvolaní proti uzneseniu okresného súdu o nariadení neodkladného opatrenia, toto rozhodnutie doručil sťažovateľovi až 11. augusta 2020, teda až po dvoch rokoch a dvoch mesiacoch po tom, ako mu bolo odvolacím súdom doručené. Sťažovateľ v napadnutom konaní podal aj sťažnosť predsedovi okresného súdu na prieťahy v súdnom konaní, a to podaním zo 17. januára 2019, avšak nedostal na ňu odpoveď.

5. Sťažovateľ s ohľadom na už uvedené zastáva názor, že ak by aj okresný súd v najbližšej dobe rozhodol o podanej žalobe, čo však nevidí reálne, tak by nebol schopný konvalidovať fakt, že dosiaľ konal absolútne neefektívne, nesústredene a ústavne nekonformne. Uvedené potvrdzuje aj skutočnosť, že okresný súd nebol schopný za dva roky a dva mesiace ani len odoslať stranám sporu rozhodnutie odvolacieho súdu o odvolaní. Ak by aj začal okresný súd v čase nasledujúcom po podaní tejto ústavnej sťažnosti vo veci konať, nezhojilo by to stratený, neefektívne, nehospodárne a neúčelovo (ne)využitý čas, ktorý už v konaní stihol uplynúť od podania žaloby sťažovateľom do podania tejto ústavnej sťažnosti.

6. Vo vzťahu k porušeniu čl. 47 charty sťažovateľ poukazuje na to, že napadnuté konanie je konaním vo veciach spotrebiteľských a s ohľadom *«na zákon č. 129/2010 Z. z. o spotrebiteľských úveroch a o iných úveroch a pôžičkách pre spotrebiteľov a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o spotrebiteľských úveroch“)*, ktorý okrem iných prebral podľa zoznamu preberaných právne záväzných aktov Európskej únie v prílohe č. 1 zákona o spotrebiteľských úveroch aj Smernicu Európskeho parlamentu a Rady 2008/48/ES z 23. apríla 2008 o zmluvách o spotrebiteľskom úvere a o zrušení smernice Rady 87/102/EHS (Ú. v. EÚ L 133, 22. 5. 2008) ako aj podľa zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov,

ktorý okrem iných prebral podľa zoznamu preberaných právne záväzných aktov Európskej únie aj Smernicu Rady č. 93/13/EHS z 5. apríla 1993 o nekalých podmienkach v spotrebiteľských zmluvách (Úradný vestník Európskych spoločenstiev L 095, 21/4/1993, str. 29 – 34)» je aj konaním s prvkom práva Európskej únie.

7. V ďalšej časti ústavnej sťažnosti sťažovateľ polemizuje o dôvodoch, prečo podľa jeho názoru v predmetnej veci nedôjde v najbližšej dobe k právoplatnému skončeniu veci okresným súdom. Zároveň sa venuje rozsiahlej, niekoľkostranovej citácii judikatúry ústavného súdu, ako aj judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vzťahujúcej sa na konanie vo veci bez zbytočných prietahov, resp. prejednanie záležitosti v primeranej lehote.

8. S ohľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie nálezom vyslovil, že okresný súd porušil ním označené práva, prikázal mu konať bez zbytočných prietahov a priznal mu primerané finančné zadosťučinenie v sume 3 000 eur a náhradu trov právneho zastúpenia.

9. Sťažovateľ návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v zásadnom odôvodnil tým, že „zodpovedá ujme sťažovateľa v pocitoch nespravodlivosti, neistoty a stresového vypätia, ktoré so sebou konanie najmä v takej dĺžke prináša.“.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

10. Predmetom ústavnej sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa o porušení jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Csp 27/2017 týkajúcom sa spotrebiteľskej veci, keď o ním podanej žalobe nebolo zo strany okresného súdu (ne)právoplatne rozhodnuté ani po uplynutí viac ako troch rokov od jej podania.

11. Pri predbežnom prerokovaní aktuálnej ústavnej sťažnosti sťažovateľa ústavný súd zistil, že napadnuté konanie ako celok už bolo predmetom nedávneho prieskumu ústavného súdu z pohľadu namietaných prietahov v náleze č. k. I. ÚS 381/2020-44 z 3. novembra 2020 (ďalej len „nález ústavného súdu“), ktorý nadobudol právoplatnosť 23. novembra 2020 a v ktorom ústavný súd vyslovil porušenie označených práv sťažovateľa (čl. 48 ods. 2 ústavy, čl. 38 ods. 2 listiny, čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty) postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 23 Csp 27/2017 a priznal mu finančné zadosťučinenie v sume 500 eur. Okresný súd je zároveň v zmysle citovaného nálezu povinný postupovať vo veci bez prietahov.

12. Ústavný súd súčasne poznamenáva, že medzi obsahom základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (obdobne čl. 38 ods. 2 listiny) na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (obdobne čl. 47 charty) niet zásadnejších rozdielov, a preto aj vzhľadom na skutočnosť, že ústavný súd vo svojej rozhodovacej činnosti rešpektuje judikatúru a vychádza z judikatúry ESLP k právu podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, možno ich namietané porušenie posudzovať v rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti spoločne (m. m. IV. ÚS 120/2018). Navyše, v tomto smere

je potrebné dodať, že vysvetlivky k čl. 47 charty uvádzajú, že druhý odsek čl. 47 charty zodpovedá čl. 6 ods. 1 dohovoru.

13. V uznesení o prijatí ústavnej sťažnosti sťažovateľa č. k. I. ÚS 381/2020-23 z 20. augusta 2020 sa ústavný súd vysporiadal aj s aplikáciou čl. 47 charty na prejednávajúcu vec sťažovateľa, pričom konštatoval, že s ohľadom na sťažnostnú argumentáciu a predmet napadnutého konania, ktorým je rozhodovanie o neprijateľnosti zmluvných podmienok, ako aj o tom, že spotrebiteľský úver je bezúročný a bez poplatkov, dochádza v predmetnej veci (aj) k aplikácii práva Európskej únie, predovšetkým v oblasti ochrany spotrebiteľa pred neprijateľnými podmienkami v spotrebiteľských zmluvách. V danom prípade sa preto aplikuje čl. 47 charty v časti práva sťažovateľa na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

III.1. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa postupom okresného súdu v napadnutom konaní v období do jeho posledného úkonu zohľadneného v náleze ústavného súdu:

14. Podľa § 55 písm. a) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) návrh na začatie konania je neprípustný, ak sa týka veci, o ktorej ústavný súd už rozhodol, okrem prípadov, v ktorých sa rozhodovalo len o podmienkach konania, ak v ďalšom návrhu už podmienky konania boli splnené.

15. O namietanom porušení základných práv sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práv podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty postupom okresného súdu v totožnom konaní už bolo rozhodnuté spomínaným nálezom ústavného súdu. V tomto konaní preto ústavný súd časť ústavnej sťažnosti vzťahujúcu sa na obdobie do posledného úkonu okresného súdu zohľadneného v náleze ústavného súdu odmietol ako neprípustnú z dôvodu prekážky *res iudicata* podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde v spojení s § 55 písm. a) zákona o ústavnom súde.

III.2. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa postupom okresného súdu v napadnutom konaní v období po jeho poslednom úkone zohľadnenom v náleze ústavného súdu:

16. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu (IV. ÚS 205/03, IV. ÚS 225/05). Základnou povinnosťou súdu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

17. Pre účely predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti si ústavný súd vyžiadal súdny spis, z obsahu ktorého vyplýva nasledujúca chronológia úkonov uskutočnených v rámci súdneho konania po poslednom úkone okresného súdu zohľadnenom v náleze ústavného súdu, a to po nariadení pojednávania vo veci 1. októbra 2020, ktoré sa malo konať 18. februára 2021:

- 5. októbra 2020 doručil sťažovateľ okresnému súdu ospravedlnenie neúčasti na nariadenom pojednávaní majúcom sa konať 18. februára 2021 z dôvodu hospodárnosti a účelnosti civilného súdneho konania a zároveň dal súhlas na prejednanie a rozhodnutie vo veci samej

bez jeho prítomnosti a bez prítomnosti jeho právneho zástupcu, a to na základe doterajšieho obsahu súdneho spisu,

- 12. októbra 2020 bol súdny spis doručený ústavnému súdu z dôvodu podania ústavnej sťažnosti sťažovateľa (o ktorej napokon rozhodol v uvedenom náleze),
- 11. novembra 2020 bol súdny spis vrátený okresnému súdu,
- 25. januára 2021 bola predmetná vec pridelená zákonnej sudkyňi JUDr. Martine Mésárošovej,
- 10. februára 2021 vyzval okresný súd žalovanú aj jej právneho zástupcu na vyjadrenie, či súhlasí s pojednávaním v jej neprítomnosti (vzhľadom na mimoriadne opatrenia súvisiace s ochorením COVID-19 a oznámenie sťažovateľa doručené súdu 5. októbra 2020),
- 12. februára 2021 oznámila žalovaná okresnému súdu e-mailom, že nesúhlasí s vykonaním pojednávania za súčasnej epidemiologickej situácie a taktiež nesúhlasí s vykonaním pojednávania v jej neprítomnosti – navrhla termín pojednávania zrušiť,
- 16. februára 2021 bolo nariadené pojednávanie okresným súdom zrušené,
- 16. februára 2021 vyzval súd sťažovateľa na predloženie výpisu z jeho účtu a žalovanú na oznámenie, či došlo k vyhláseniu mimoriadnej splatnosti úveru,
- 18. februára 2021 odročil súd pojednávanie na 12. máj 2021,
- 19. februára 2021 doručil sťažovateľ súdu vyjadrenie k jeho výzve zo 17. februára 2021.

18. Ústavný súd konštatuje, že v období po poslednom úkone okresného súdu zohľadnenom v náleze ústavného súdu tento konal v napadnutom konaní plynulo, bez prieťahov. Okresný súd bol nútený pojednávanie nariadené na 18. február 2021 odročiť na 12. máj 2021, a to vzhľadom na epidemiologickú situáciu súvisiacu s ochorením COVID-19 a nesúhlas žalovanej s vykonaním pojednávania za tejto situácie a rozhodnutia v jej neprítomnosti. Zároveň okresný súd vykonal ďalšie úkony súvisiace s dokazovaním, a to výzvy adresované stranám sporu na predloženie písomností potrebných na rozhodnutie vo veci samej.

19. Nemožno opomenúť skutočnosť, že sťažovateľ podal ústavnú sťažnosť (august 2020) v čase, keď ústavný súd ešte nerozhodol o jeho skôr podanej ústavnej sťažnosti (máj 2020) týkajúcej sa namietaného porušenia tých istých práv sťažovateľa v totožnom konaní.

20. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú ústavnú sťažnosť ide vtedy, ak ústavný súd pri jej predbežnom prerokovaní nezistí žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie. V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom na odmietnutie ústavnej sťažnosti pre jej zjavnú neopodstatnenosť aj absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Ak teda ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť ústavnej sťažnosti a túto odmietne (III. ÚS 263/03, II. ÚS 98/06, III. ÚS 300/06). Za dôvody zjavnej neopodstatnenosti ústavnej sťažnosti treba v zmysle judikatúry (napr. IV. ÚS 62/08, IV. ÚS 211/08, II. ÚS 640/2016) považovať aj konkrétne okolnosti prípadu, predovšetkým intenzitu pochybení, resp. nedostatkov

v činnosti alebo rozhodovaní dotknutého súdu a ich ústavnoprávny rozmer a únosnosť z hľadiska požiadaviek na ochranu práv, ktorých porušenie sa namieta, vrátane posúdenia, či tieto pochybenia, resp. nedostatky reálne spôsobili alebo mohli spôsobiť sťažovateľovi ujmu na jeho ústavou zaručených právach.

21. Z týchto dôvodov ústavný súd nevidel existenciu takých skutočností, ktoré by zakladali možnosť vyslovenia porušenia základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 listiny, ako aj práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru a čl. 47 charty postupom okresného súdu v napadnutom konaní v období po jeho poslednom úkone zohľadnenom v náleze ústavného súdu po prípadnom prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie, a preto ju pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

22. Keďže ústavná sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa v uvedenej veci stratilo opodstatnenie, preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 23. marca 2021

Libor Duľa
predseda senátu